

Mielipidetutkimukset demokratian harhakuva

Tri Nordenstrengin kirjoituksen toivottaa mielellään tar-

asioissa lähes pelkäänsä luulon varassa — useasti myös sellaisissa asioissa, jotka tuntuvat hänestä tutuilta. Tällaisista asioista hän saattaa olla hyvinkin aulis sano- maan sanansa gallupkyselyille mutta on muistettava että se mitä hän sanoo ei ole mielipide — älylliseen harkintaan perustuva kannanotto — vaan ainoastaan erittelemättömään yleisvaikutel- man perustuva luulo, jonka hän on ulkoisesti omaksunut "il- masta". Luulo ei ole todellakaan tiedon väärä — siitä huolimatta että luuloa pyritään eri tahoilla kauppittelemaan tiedon tapaan.

Tietoa tarvitaan

Kun ihmiset vastaavat luulonsa perusteella mielipidekyselyyn, tämä on tietysti otollista sen kannal-

ta, joka tuon luulon on saattanut matkaan — hän toteaa että kylvö tuottaa satoa eikä maaperässä ole ilmennyt kasvuhäiriöitä. Ihmisten — maaperän — kannalta katsottu- na on kuitenkin harjoitettu mani- pulointia ja indoktrinointia: hei- dät on pantu palvelemaan joita- kin tarkoituksia ilman että heillä itsellään on ollut todellista tilai- suutta vaikuttaa asiaan — teoreet- tinen tilaisuus on tietysti ollut, koska "mielipiteen" esittäminen on vapaaehtoista.

Tällainen mekanismi "kansan äänen" kuulemiseksi on tärkeän neennäisdemokraattinen. Tärkeä on se on demokratian vastai- nen, koska siinä on ovelasti sivuu- tettu demokratian keskeisin sisäl- tö: se että ihmiset itse päättävät omista asioistaan. Tämä ei kuiten- kaan ole mahdollista ennen kuin ihmisillä on omakohtaiseen ajatte- luun perustuva tietoa omista

asioistaan. Siksi juuri tiedon välit- täminen on demokratian laajenta- misen tärkein edellytys. Siksi myös enistä monipuolisemman tiedon välittämisestä ihmisille on ruvettu vastustamaan siellä, mis- sä asiat on aikaisemmin ajateltu ihmisille valmiiksi ja markkinoitu ne sitten heille lupaavalla kuulos- tavana luulona — luulona jota on mitattu mielipidetutkimuksilla.

Tietysti myös yleisen piirissä vallitsevien luulojen tutkiminen tieteellisin menetelmin on usein hyödyllistä ja kannatettavaa. Täs- sä artikkelissa esitettyä kritiikkiä ei pidäkään ymmärtää miksiäkään yleiseksi tutkimuksenvastaisuudeksi. Kritiikki kohdistuu koko- naan siihen tapaan, jolla mielipi- detutkimuksia perinteellisesti teh- dään: pitäisi toki tehdä selväksi mitä tutkimukset ihmisistä oikeas- taan "saavat irti" ja mitä ne näin ollen todellisuudessa kertovat.